

ANTROPOLOGIJA ZA
SOCIALNO DELO
IN
NAČELA OBČUTLJIVEGA
RAZISKOVANJA

22.2.2012

as. dr. Špela Urh, Spela.urh@fsd.uni-lj.si

Fakulteta za socialno delo

CILJI DANAŠNJEGA PREDAVANJA

- Kaj je antropologija?
- Zakaj je antropologija pomembna za SD?
- Načela občutljivega raziskovanja v SD

KAJ JE ANTROPOLOGIJA?

- *Anthropos* (gr.) – človek
- *Logos* – govor, veda
- Veda o proučevanju ljudi/kultur

ANTROPOLOGIJA PRISPEVA K RAZLAGI SODOBNEGA SVETA

- več stika z različnimi kulturami, kulturni turizem, migracije
- globalno – lokalno
- spreminjanje kultur

ANTROPOLOGIJA

- producira znanje o različnih kulturah
- ponuja metodično znanje za raziskovanje

100 let stara veda

“očetje” antropologije:

- Fanz Boas
- Bronislaw Malonowski
- Radcliffe-Brown
- Marcel Mauss

TERENSKO DELO

- poglavitna aktivnost antropologov
- **etnografija** – metoda zbiranja življenjskih zgodovin (Edgerton, 1960.leta)

KAJ IMA ANTROPOLOGIJA SKUPNEGA S SD?

spretnost poslušanja in zastavljanja vprašanj:

- empatija
- spoštovanje sogovornikov
- vprašanja, ki ne bodo dodatno stigmatizirala, žalila, obtoževala
- odprta vprašanja, ki dovoljujejo sogovorniku pripovedovati njegovo zgodbo

NAČELA OBČUTLJIVEGA RAZISKOVANJA

- učinkovito pogovarjanje z ljudmi
- vzpostavljanje stika, recipročnosti
- postavljanje odprtih vprašanj
- odprta vrata raziskovanja
- diktafon
- terapevtski učinek

OBČUTLJIVO RAZISKOVANJE V SOCIALNEM DELU

- raziskovanje ranljivih skupin:
  - marginalizirani
  - diskriminirani
  - stigmatizirani
- ranljiv = občutljiv, senzibilen, težko dosegljiv, skrit, utišan, neviden, marginalen

KAJ JE OBČUTLJIVO RAZISKOVANJE?

Zahteva razkritje obnašanja ali odnosa:

- je del **privatnega, osebnega prostora;**
- vodi do **splošnega družbenega nesprejemanja;**
- zbuja občutke **nelagodja pri izražanju**

LASTNOSTI OBČUTLJIVEGA RAZISKOVALCA

- sposobnost **pristopiti do ranljivih skupin**
- sposobnost **vzpostavljanja zaupanja in odnosa**
- sposobnost **recipročnega odnosa**

A) PRISTOP DO RANLJIVIH SKUPIN

- ključna oseba
- metoda “snežne kepe”

B) VZPOSTAVLJANJE ZAUPANJA IN ODNOSA

- ne gre le za zbiranje podatkov (*the rape model*)
- vzeti čas in spoznati respondente

C) RECIPROČNOST IN SPOŠTOVANJE

- **materialna recipročnost** (npr. denar, oblačila)
- **psiho-socialna recipročnost** (osvoboditev travme, opolnomočenje, informacija, socialna akcija, socialna sprememba)

ETIČNA NAČELA RAZISKOVANJA

- **soglasje za sodelovanje**
- **zaupnost podatkov**
- **občutek varnosti**

KAKO PRISTOPITI, DA NE BI DODATNO STIGMATIZIRALI?

1. NE POSTAVLJATI VPRAŠANJ, KI BI LAHKO DODATNO STIGMATIZIRALA LJUDI

2. ZAVEST O LASTNEM KONTRUIRANJU SKUPINE KOT “DRUGE”

- emancipatorno raziskovanje (Dominelli 2009, Humphries 2000)
- odmik od transformacij individualnih biografij v profesionalne reprezentacije (Urek 2005)
- “iz domorodskega zornega kota” (Geertz 1996)
- prispevek kvalitativnih raziskav k ustvarjanju »drugosti« (Fine 1994)

3. NAČELO SAMOREFLEKSIVNOSTI, AVTOBIOGRAFIJA (Okely, Callaway 1995)

REFERENCE

- Atkinson, P., Coffey, A., Delamont, S. (2003), *Key themes in qualitative research. Continuities and changes*. Walnut Creek: Alta Mira Press.
- Eriksen, T.H. (2004), *What is Anthropology?* London: Pluto Press.
- Fine, M. (1994), Working the Hyphens. Reinventing Self and Other in Qualitative Research. V: N. K. Denzin, Y. S. Lincoln (ur.), *Handbook of Qualitative Research*. London: Sage (70-82).
- Geertz, C. (1996), Z domorodskega zornega kota: o naravi antropološkega razumevanja. *Casopis za kritiko znanosti* 24, 179: 91-105.
- Humphreys, L. (1970), *The Tea Room: Impersonal Sex in Public Places*. Chicago.
- Liamputtong, P. (2007), *Researching the vulnerable: a guide to sensitive research methods*. London: Sage (1. poglavje: The sensitive reearcher; 2. poglavje: Moral and ethical issues in researching vulnerable people).
- Okely, J., Callaway, H. (ur.) (1995), *Anthropology and autobiography*. London: Routledge.
- Urek, M. (2005), *Zgodbe na delu: pripovedovanje, zapisovanje in poročanje v socialnem delu*. Ljubljana: Založba / *cf (2. poglavje: Pripoved v dokumentarnem polju: zapisovanje primerov).

***ŽELIM VAM USPEŠNO ANTROPOLOŠKO IN
SOCIALNO DELOVNO RAZISKOVANJE !***

